

Latvijas Bankas ieteikumi ilgtspējas jomas informācijas atklāšanai apdrošināšanas starpniekiem

Ar SFDR pakāpenisku ieviešanu no 2021. gada 10. marta Eiropas Komisija ir īstenojusi vienu no svarīgākajiem ES Ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanas rīcības plāna pamatelementiem informācijas atklāšanas un salīdzināšanas jomā.

Informācijas pārredzamībai ir ļoti liela nozīme pārejā uz ilgtspējīgu ekonomiku, jo tā veicina iesaistīto pušu informētību un ieinteresētību par finanšu tirgus dalībnieku nostāju attiecībā uz vides, sociālajiem un pārvaldības (*environmental, social and governance; ESG*) aspektiem. Tirgus dalībnieka veiktie pasākumi ar mērķi būtiski mazināt negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem un to atklāšana rada labvēlīgus priekšnosacījumus, lai klienti pieņemtu pārdomātākus un ticamā informācijā balstītus lēmumus.

ANO Bruntlandes komisija 1987. gadā **definēja ilgtspēju** kā "pašreizējo vajadzību apmierināšanu, neapdraudot nākamo paaudžu spēju apmierināt savas vajadzības". ANO ir izstrādājusi programmu 2030. gadam ar **17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem**, kuru sasniegšana

veicinās nabadzības samazināšanos, veselības aprūpi, izglītības iespējas un dzimumu līdztiesību, nodrošinās klimata aizsardzību un citu vides mērķu sasniegšanu, rūpēsies par mieru un jaunu partnerību [veidošanos](#). Ar **Eiropas zaļo kursu** ES apņemas līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par klimatneitrālu kontinentu, vienlaikus ņemot vērā sociālos mērķus un reģionālo līdzsvaru. Stratēģija Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam definē klimatneitralitāti kā stāvokli, kurā cilvēka darbība rada "nulles" neto ietekmi uz klimata [sistēmu](#).

Finanšu nozarei, tostarp apdrošināšanas segmentam, ir svarīga loma ekonomikas pārveides veicināšanā, jo tā ar savu darbību ir spējīga pārorientēt kapitāla plūsmas uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem. Ieguldījumiem, tostarp apdrošināšanas ieguldījumiem, ja vien tas ir iespējams, būtu jāatbilst vides, sociālajiem un pārvaldības kritērijiem, t. i., aktīvi jāatbalsta vides, sociālie un labas korporatīvās pārvaldības mērķi vai vismaz jānodrošina, ka to sasniegšanas ceļā netiek nodarīts būtisks kaitējums.

Lietotie termini

Termins	Skaidrojums
Apdrošināšanas konsultācijas (rekomendācijas)	rekomendāciju sniegšana, kā noteikts Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas izplatīšanas likuma 1. panta pirmās daļas 25. punktā
Apdrošināšanas starpnieki	<u>Apdrošināšanas starpnieks</u>, kas sniedz apdrošināšanas konsultācijas (rekomendācijas) saistībā ar IBIP: • <i>apdrošināšanas brokeris un dalībvalsts apdrošināšanas brokera filiāle</i>, kas sniedz apdrošināšanas konsultācijas (rekomendācijas) saistībā ar IBIP; • <i>apdrošināšanas aģents un dalībvalsts apdrošināšanas aģenta filiāle, ja tā sniedz apdrošināšanas konsultācijas (rekomendācijas) saistībā ar IBIP.</i> Saskaņā ar SFDR 17. panta 1. punktu prasības nepiemēro apdrošināšanas starpniekiem, kas sniedz apdrošināšanas konsultācijas (rekomendācijas) saistībā ar IBIP, neatkarīgi no to juridiskās formas, ja tie nodarbina mazāk nekā trīs personas.
Pirmslīguma informācija	SFDR
	Latvijas likumos ieviestā prasība
	<u>Apdrošināšanas starpnieki un apdrošināšanas sabiedrības</u> (kas sniedz apdrošināšanas konsultācijas saistībā ar IBIP) Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas izplatīšanas likuma 43. panta pirmā, otrā, trešā un ceturrtā daļa
Svarīgākā negatīvā ietekme	sekas ar negatīvu, būtisku vai, iespējams, būtisku ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, ko izraisa, veicina vai kas ir tieši saistītas ar iestādes pieņemtajiem ieguldījumu lēmumiem un sniegtajām konsultācijām
Svarīgākās negatīvās ietekmes uz ilgtspējas faktoriem rādītāji	obligātie un papildu svarīgākās negatīvās ietekmes uz ilgtspēju rādītāji, kas iekļauti RTS 1. pielikumā
Taksonomijas regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 18. jūnija Regula (ES) 2020/852 par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088

Lietotie saīsinājumi

SFDR	Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regula (ES) 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē
RTS	Komisijas 2022. gada 6. aprīļa Deleģētā regula (ES) 2022/1288, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/2088 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kuros precizē informācijas saturu un noformējumu saistībā ar principu "nenodari būtisku kaitējumu", precizē informācijas saturu, metodoloģiju un noformējumu saistībā ar ilgtspējas rādītājiem un negatīvu ietekmi uz ilgtspēju, kā arī informācijas saturu un noformējumu saistībā ar vides vai sociālo raksturlielumu un ilgtspējīgu ieguldījumu mērķu veicināšanu pirmslīguma dokumentos, tīmekļa vietnēs un periodiskos ziņojumos
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ES	Eiropas Savienība
FK	finanšu konsultants
IBIP	apdrošināšanas ieguldījumu produkts

Prasību ietvars

Ilgospējas stratēģisko nostādņu atklāšanas prasība attiecībā uz finanšu tirgus dalībniekiem un finanšu konsultantiem uzņēmuma un produktu līmenī saskaņā ar SFDR ir spēkā kopš 2021. gada 10. marta.

Prasība konsultāciju procesā ievērot klientu ilgtspējas vēlmes, papildinot jau esošo klienta vēlmju izzināšanas procesa ietvaru attiecībā uz ieguldījumu pakalpojumiem un produktiem apdrošināšanas jomā, noteikta Komisijas 2021. gada 21. aprīļa Deleģētajā regulā (ES) 2021/1257, ar ko Deleģēto regulu (ES) 2017/2359 un Deleģēto regulu (ES) 2017/2359 groza attiecībā uz ilgtspējas faktoru, risku un vēlmju integrēšanu produktu pārraudzības un pārvaldības prasībās apdrošināšanas sabiedrībām un apdrošināšanas izplatītājiem un noteikumos par darījumdarbības veikšanu un ieguldījumu konsultācijām attiecībā uz apdrošinājumu produktiem, kas piemērojama uz apdrošināšanu balstītu ieguldījumu produktu izplatīšanai vēlākais no 2022. gada 2. augusta.

Informācijas atklāšana un konsultācijas ir balstītas uz ilgtspējas definīcijām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 18. jūnija Regulu (ES) 2020/852, ar ko izveido sistēmu ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un groza Regulu (ES) 2019/2088. Tā pazīstama arī kā Taksonomijas regula. Tās piemērošanai ir nepieciešams izdot regulatīvos tehniskos standartus, kuri pakāpeniski tiek izstrādāti un papildināti. Jautājumā par Taksonomijas regulā minētajiem vides mērķiem būtiskākā ir Deleģētā regula (ES) 2021/2139, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852 papildina, ieviešot tehniskās pārbaudes kritērijus, pēc kuriem nosaka, ar kādiem nosacījumiem konkrēta saimnieciskā darbība ir uzskatāma par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām, un pēc kuriem nosaka, vai konkrētā saimnieciskā darbība nenodara būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem.

Atklājamā informācija – vispārējās prasības

Šajos ieteikumos ir apkopota būtiskākā informācija, kas nepieciešama, lai apdrošināšanas starpnieki (SFDR izpratnē – finanšu konsultanti) labāk orientētos informācijas atklāšanas prasību ietvarā, izprastu prasību būtību un atbilstoši tām sagatavotu atklājamo informāciju. Pie katras prasības ir noformulēti kontroljautājumi, ar kuru palīdzību FK var gūt pārlicību par prasību izpildi. Papildus šie ieteikumi satur detalizētāku skaidrojumu par stratēģijas izstrādi. Informācija ar laiku tiks papildināta un atklāta visiem FK.

Jāatceras, ka informācija, kura jāatklāj SFDR izpratnē, ir paredzēta ieguldītājiem – klientiem –, proti, tai ir jābūt ļoti vienkārši atrodamai un noformulētai viegli uztveramā un saprotamā valodā, turklāt tīmekļvietnēs atklājamā informācija būtu jāizmanto, lai sniegtu plašāku un detalizētāku skaidrojumu par konkrētajiem tematiem. Ieinteresētās personas labprātāk lasīs atklāto informāciju, ja tā:

- būs noformulēta vienoziģīgi;
- ietvers lietoto terminu un jēdzienu skaidrojumus;
- būs precīza un kodolīga, bez pretrunām tekstā vai dažādās informācijas atklāšanas vietās un tematos;

- nebūs liekvārdīga un tajā nebūs pieļauta satura atkārtošāns.

Lai pārlicinātos, vai izstrādātais teksts atbilst šīm prasībām, ļaujiet šo tekstu izlasīt saviem darbiniekiem un viņu ģimenes locekļiem. Ja viņiem teksts būs skaidrs, jūs sapratīs arī pārējās ieinteresētās personas, kas to nav lasījušas. Virsraksts "Ilgospēja" informācijai, kas atklāta par ilgtspēju, palīdzēs ieinteresētajām personām viegli šo informāciju atrast un iepazīties ar tās interesējošo saturu.

Lai veicinātu lielu atklātās informācijas lasīšanas varbūtību, sameklējiet to savu konkurentu un apdrošinātāju tīmekļvietnēs. Jūs varēsiet salīdzināt, kur tā atrodama viegli un ātri, bet kur tās meklēšanai jāpatērē daudz laika, un nepieļausiet konkurentu kļūdas.

Informācijas aktualizēšanas datuma norāde apliecinās, ka jūsu publicētā informācija tiek savlaicīgi pārbaudīta, līdz ar to ir uzticama. Izveidojot informācijas aktualizēšanas reģistru ar mērķi nodrošināt savlaicīgu informācijas atjaunināšanu, jūs varēsiet būt droši par prasību savlaicīgu izpildi. Atcerieties, ka finanšu tirgū ir daudz ieinteresētu personu, kuras meklē apdrošināšanas

pakalpojumus un augstvērtīgu apkalpošanu, t. sk., vērtējot un salīdzinot tīmekļvietnes un tajās atspoguļoto aktuālo informāciju. Ja jūs sniegsiet informāciju lejupielādējamā failā, tā nosaukumā jānorāda versijas vēsture, piemēram, apzīmējot to kā V01, V02, V03 utt.

Ja FK nav tīmekļvietnes, tad ilgtspējas informācijai par pašu FK un tā piedāvātajiem produktiem jābūt izdrukātai papīra formā un brīvi pieejamai centrālajā birojā un finanšu produktu izplatīšanas vietās.

Lai atvieglotu informācijas atklāšanas prasību izpildi, šajos ieteikumos piedāvājam pašvērtējuma jautājumus, ar kuriem pirms informācijas publicēšanas tīmekļvietnē vai izdrukāšanas papīra formā izvietojumam finanšu produktu izplatīšanas vietās varat pārliecināties par sniegtās informācijas tekstveidi un satura kodolīgumu, saprotamu izklāstu, vienkāršu valodu un vienošībām skaidrojumiem.

Atklājamā informācija – vispārējās prasības

Informācijas atklāšanas prasības uzņēmuma līmenī

- Informācija ir paredzēta ieguldītājiem, proti, tai ir jābūt ļoti viegli atrodamai.
- Informācija ir jāsniedz bez maksas un ērti pieejamā, nediskriminējošā, viegli uztveramā, vienkāršā, kodolīgā, saprotamā, taisnīgā, skaidrā un nemaldinošā veidā.
- Informācijai ir jābūt viegli lasāmai, ar salasāma lieluma rakstzīmēm, izmantojot stilu, kas atvieglo informācijas uztveri un izpratni.
- Informācijā ir jānorāda tās publicēšanas un aktualizēšanas datums. Sniedzot informāciju lejupielādējama faila formā, faila nosaukumā ir jānorāda attiecīgā faila versija.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Vai FK ir pārliecinājies, ka atklātā ar ilgtspēju saistītā informācija ir viegli uztverama, vienkārša un kodolīga?
?	Vai FK ir atklājis informāciju par ilgtspēju atsevišķā labi redzamā un viegli pieejamā sadaļā, kuras nosaukumā ietverts vārds "ilgtspēja"?
?	Vai FK ir pārliecinājies, ka visai publicētajai informācijai ir norādīts publicēšanas un aktualizēšanas datums, bet tīmekļvietnē ievietoto failu nosaukumos ir norādītas attiecīgās failu versijas?

Informācijas atklāšana – ilgtspējas risku integrēšana apdrošināšanas konsultācijās

Pārdomāti integrējot ilgtspējas riskus apdrošināšanas konsultācijās, FK sākotnēji ir jānovērtē no ilgtspējas faktoriem izrietošie FK darbībai atbilstošie ilgtspējas riski, to būtiskums (konstatētais vai potenciāli iespējamais) un ietekme. Ietekmi ir iespējams mazināt, ieviešot atbilstošas pieejas vai metodes un veicot atbilstošus pasākumus.

Informācija, kas jāatklāj par ilgtspējas risku iekļaušanu FK risku pārvaldības procesos, ietver nelielu, bet kodolīgu aprakstu vai shematisku attēlojumu par to, kā notiek konsultēšanas process un kā tajā ir integrēti ilgtspējas riski, kā notiek šo risku identificēšana un ietekmes novērtēšana un kādi risku pārvaldības pasākumi tiek veikti, lai šos riskus pārvaldītu un to ietekmi mazinātu.

Informācijas atklāšana uzņēmuma līmenī

SFDR 3. panta 2. punkts

FK savā tīmekļvietnē ir jāpublicē informācija par tā politikas nostādnēm attiecībā uz ilgtspējas risku integrēšanu FK sniegtajās apdrošināšanas konsultācijās.

Šīs prasības ietvaros FK ir jāatklāj klientiem sava nostāja attiecībā uz ilgtspēju un ar to saistītajiem aspektiem, jo no šīs nostājas izriet:

- FK apņemšanās attiecībā uz ilgtspējas mērķiem un to sasniegšanu;
- FK darbības, kas ir veicamas, lai pārvaldītu ilgtspējas riskus un mazinātu to negatīvo ietekmi uz FK darbību;
- darbības, ko FK veic, lai samazinātu tā ieguldījumu lēmumu negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Vai FK ievadtekstā ir atklājis savu nostāju/attieksmi pret ilgtspēju?
?	Vai atklātajā informācijā FK ir skaidrojis ilgtspējas faktorus un risku jēdzienus?
?	Vai FK ir atklājis kopsavilkumu par ilgtspējas faktoru un no tiem izrietošo risku (esošo, potenciālo) būtiskuma novērtējumu?
?	Vai FK ir atklājis informāciju par funkcijām, kuras ir iesaistītas ilgtspējas jomas/aspektu/risku integrēšanas procesā, un to atbildību organizatoriskajā struktūrā?
?	Vai FK ir publicējis informāciju, kas skaidro, kā notiek apdrošināšanas konsultāciju sniegšanas process un kā FK tajā integrējis ilgtspējas risku pārvaldību (identificēšanu, ietekmes novērtēšanu, pārvaldības pasākumus utt.)?

Informācijas atklāšana pirmslīguma dokumentos un informācijā

SFDR 6. panta 2. punkts

FK ir jāatklāj veids, kādā tas integrē ilgtspējas riskus savās apdrošināšanas konsultācijās.
FK ir jāatklāj novērtējuma rezultāti attiecībā uz paredzamo ilgtspējas risku ietekmi uz to finanšu produktu atdevi, par kuriem FK sniedz konsultācijas.
Ja FK uzskata, ka ilgtspējas riski nav nozīmīgi, tam skaidri un kodolīgi jānorāda iemesli.

Jautājumi pašpārbaudei

Kādā veidā FK atklāj klientam informāciju par to, kā apdrošināšanas konsultāciju procesā ir integrēti ilgtspējas riski?

Kā FK dokumentē novērtējuma rezultātus attiecībā uz to, kāda ir paredzamā ilgtspējas risku ietekme uz to finanšu produktu atdevi, par kuriem FK sniedz konsultācijas, un kā šie rezultāti tiek atklāti klientam?

Kādā veidā FK pirms līguma noslēgšanas nodrošina klientam informāciju par to, ka ilgtspējas riski nav nozīmīgi, skaidri un kodolīgi aprakstot iemeslus?

Svarīgākā ieguldījumu lēmumu negatīvā ietekme uz ilgtspējas faktoriem

FK ir jāpieņem lēmums par to, vai tas ņem vērā ieguldījumu lēmumu svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem. No šā lēmuma ir atkarīgs ne tikai turpmāk atklājamās informācijas atklāšanas prasību apjoms, bet arī FK iekšējo pārvaldības procesu pakārtošana pieņemtajam lēmumam.

Nolemjot ņemt vērā svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, FK ir pieņēmis lēmumu gan

identificēt ilgtspējas faktorus, kurus tā sniegtās konsultācijas varētu ietekmēt, gan noteikt tos konsultēšanas posmus, kuriem varētu būt vislielākā negatīvā ietekme. Vienlaikus FK nosaka svarīgākās ietekmes aspektus, proti, šīs ietekmes izpausmi, jo tādā veidā FK var apsvērt pasākumus, ar kuriem ir iespējams samazināt minēto ietekmi.

Informācijas atklāšana uzņēmuma līmenī

SFDR 4. panta 5. punkts

■ FK ir jāatklāj:

- 1) vai, pienācīgi ņemot vērā savu lielumu, darbības veidu un apmēru un finanšu produktu veidus, par kuriem FK sniedz konsultācijas, tas savās apdrošināšanas konsultācijās ņem vērā svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem;
- 2) kāpēc FK savās apdrošināšanas konsultācijās neņem vērā ieguldījumu lēmumu svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, tostarp attiecīgā gadījumā jāsniedz informācija par to, vai un kad tas plāno ņemt vērā šādu negatīvo ietekmi.

Paziņojums jāpublicē ar virsrakstu.

■ Ja FK ņem vērā svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, virsrakstam jābūt šādam:

"Paziņojums par apdrošināšanas konsultāciju svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem".

Šajā paziņojumā ir jāiekļauj detalizētāki dati par procesu, ko FK izmanto, lai atlasītu/izvēlētos finanšu produktus, par kuriem tas sniedz konsultācijas, tostarp:

- a) jānorāda, kā FK izmanto informāciju, kuru publicējuši finanšu tirgus dalībnieki;
- b) jānorāda, vai FK atlasa finanšu produktus, pamatojoties uz RTS I pielikuma 1. tabulā uzskaitītajiem rādītājiem un jebkādiem papildu rādītājiem, un jāpievieno izmantotās atlasas metodoloģijas apraksts;
- c) jānorāda jebkādi kritēriji vai robežvērtības, kas izriet no RTS I pielikuma 1. tabulas un ko izmanto, lai atlasītu finanšu produktus vai sniegtu konsultācijas par tiem.

■ Ja FK neņem vērā svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, virsrakstam jābūt šādam:

"Sniedzot apdrošināšanas konsultācijas, nav ņemta vērā svarīgākā negatīvā ietekme uz ilgtspējas faktoriem".

Šajā paziņojumā ir jāiekļauj skaidrojums par iemesliem, kāpēc FK apdrošināšanas konsultācijās neņem vērā ieguldījumu lēmumu svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, un attiecīgā gadījumā informācija par to, vai FK plāno ņemt vērā šādu negatīvo ietekmi, atsaucoties uz RTS I pielikuma 1. tabulā uzskaitītajiem rādītājiem, un, ja tā, tad – kad.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Vai FK tīmekļvietnē un pirmslīguma dokumentos ir atklājis informāciju, ka tas attiecīgi ņem vai neņem vērā apdrošināšanas konsultāciju svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, un ir publicējis paziņojumu ar atbilstošu virsrakstu?
?	Vai FK tīmekļvietnē ir atklājis informāciju par savu apdrošināšanas konsultāciju svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem un ir skaidrojis, kāda ir šīs ietekmes izpausme un kādus pasākumus FK veic, lai mazinātu šo ietekmi?
?	Vai FK savā paziņojumā ir iekļāvis informāciju par procesu, lai atlasītu/izvēlētos finanšu produktus, par kuriem tas sniedz konsultācijas, un ir norādījis, kā tiek izmantota finanšu tirgus dalībnieku publicētā informācija, kā tiek atlasīti finanšu produkti, kādas robežvērtības vai kritēriji tiek izmantoti atlases procesā (ja ņem vērā)?
?	Vai FK savā paziņojumā ir skaidrojis iemeslus, kādēļ apdrošināšanas konsultāciju svarīgākā negatīvā ietekme uz ilgtspējas faktoriem netiek ņemta vērā, un ir norādījis, vai un kad tiek plānots ņemt vērā šādu ietekmi (ja neņem vērā)?

Informācijas atklāšanas prasības uzņēmuma līmenī

Ilgspējas risku iekļaušana atalgojuma politikā

SFDR 5. pants	Saskaņā ar SFDR 5. panta 2. punktu apraksts par ilgtspējas risku integrēšanu jāiekļauj jau eksistējošajā atalgojuma politikā, kuru FK ir pienākums izstrādāt un uzturēt saskaņā ar Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas izplatīšanas likuma 33. panta ceturto daļu.
----------------------	---

Jautājumi pašpārbaudei

?	Vai FK atalgojuma politikā ir atklājis informāciju, kā tā ir saskaņota ar ilgtspējas risku integrēšanu tā darbībā?
?	Vai FK ir atklājis, kādā veidā vadītāju un darbinieku atalgojums ir saistīts ar ilgtspējas mērķu sasniegšanu un ilgtermiņa vērtības radīšanu?
?	Vai FK ir noteicis konkrētus ilgtspējas rādītājus attiecībā uz ilgtspējas faktoriem?
?	Vai FK ir noteicis kvantitatīvos vai kvalitatīvos rādītājus, lai pārbaudītu darbinieku sasniegtos rezultātus?
?	Vai FK ir noteicis sasniedzamos ilgtspējas rezultātus?
?	Vai FK ir iekļāvis atalgojuma politikā informāciju par termiņiem (īstermiņā, ilgtermiņā, abos), kuros sasniedzami attiecīgie ilgtspējas rādītāji?
?	Vai FK atalgojuma politikā ir noteicis, kā tā nodrošina objektīvu pieeju ilgtspējas rādītāju sasniegšanas novērtējumam?

Informācijas atklāšanas prasības uzņēmuma un produktu līmenī

Informācijas pārbaudes un aktualizēšanas prasība

SFDR 12. panta 1. un 2. punkts

Šī prasība FK jāpiemēro saistībā ar jebkuru informāciju, kas ir publicēta saskaņā ar SFDR 3. un 5. pantu.

Mārketinga komunikācija

SFDR 13. panta 1. punkts

FK jāpārskata visi mārketinga materiāli par visiem finanšu produktiem, lai nodrošinātu, ka mārketinga materiāli nav pretrunā ar atbilstoši SFDR prasībām atklāto informāciju.

Ilgspējīga vadība

Ilgspēja ir daudz vairāk nekā tikai dabas resursu mērena izmantošana. Ilgtspējīgs ir tāds, kas spēj attīstīties vai pastāvēt ilgstoši vai ir uz ilgtermiņu orientēts. Kopumā ir trīs ilgtspējas pīlāri, kas ir savstarpēji cieši saistīti un cits citu ietekmē. Papildus vides aspektiem uzņēmuma pienākums ir uzņemties ilgtermiņa ekonomisko un sociālo atbildību par ieinteresētajām personām.

Ilgspējīgas vadības pazīmi uzņēmumā ir iespējams noteikt pēc uzņēmuma kopējās nostājas un rīcības attiecībā uz ilgtspējas jomu. Aktīvi strādājot pie ilgtspējas jomas jautājumiem, izpratne rodas gan uzņēmuma darbiniekiem, gan ieinteresētajām personām. Šādā vidē var sākties arī ilgtspējīgas vadības attīstība, veidojot pamatu vērtībām – pārredzamībai, savstarpējai cieņai un atklātībai.

Daudzi uzņēmumi jau ir sākuši ilgtspējas aspektu īstenošanu un ņem vērā ilgtspējas apsvērumus. Piemēram, lielākajā daļā uzņēmumu neatņemama uzņēmējdarbības sastāvdaļa ir ekonomiskās ilgtspējas apsvērumi. Lai nodrošinātu dzīvotspēju nākotnē, uzņēmums veic konkrētus pasākumus, nosprauž mērķus,

izmanto sinerģijas un, iespējams, rada inovācijas. Attiecībā uz vides ilgtspēju liela nozīme ir tādiem faktoriem kā mērķtiecīga atkritumu samazināšana un šķirošana, CO2 emisiju samazināšana un saudzīga dabas resursu izmantošana. Arvien vairāk uzņēmumu īsteno jaunus projektus ar mērķi samazināt ietekmi uz vidi un dabu. Turklāt ilgtspējas jomā tiek īstenoti projekti, kuru mērķis ir veicināt pārredzamību un iekļaušanu, ņemot vērā dažādību un novēršot diskrimināciju. Veids, kā vadītājs vada uzņēmumu un izturas pret saviem darbiniekiem, būtiski ietekmē uzņēmuma ilgtspēju.

Ilgspējīgs vadītājs identificē sevi ar ilgtspējas aspektiem un rāda priekšzīmi citiem ilgtspējas aspektu ieviešanā. Ilgtspējīga pārvaldība ir daudz vairāk par to, ka tiek ņemti vērā vides faktori. Tā fokusējas uz attiecību pilnveidošanu ar uzņēmuma darbiniekiem un starp tiem. Ilgtspējīgs vadītājs nosaka uzņēmuma panākumus, ņemot vērā darbinieku vēlmi un spēju strādāt. Ļoti būtiski ir pievērsties darbinieku pamatvajadzībām, lai ilgtermiņā palielinātu viņu apmierinātību ar darbu un darbavietu un nodrošinātu viņu emocionālo piesaisti uzņēmumam. Ir dažādi rādītāji, ar kuriem var noteikt, vai vadības

stilam ir ilgspējas pazīmes. Viens no tiem, piemēram, ir darbinieka motivācijas vai snieguma novērtēšanas rezultāts. Vēl viens piemērs ir godīgums, ko uzņēmums un tā vadītāji nosaka par vērtību un rāda saviem darbiniekiem. Ja darbinieki uztver savu darba vidi un vadītājus kā taisnīgus, viņu apmierinātība ar darba vidi būs daudz lielāka. Taisnīga pārvaldība nozīmē vienlīdzīgu atalgojumu neatkarīgi no dzimuma, to, ka tiek ņemts vērā darbinieku viedoklis, un caurskatāmu un saprotamu informācijas apriti starp vadītājiem un darbiniekiem.

Ieviešot un īstenojot ilgspējīgu vadības stilu, uzņēmums iegūst vairākas priekšrocības. Lielākā no tām ir konsekvence. Ja darbinieku apmierinātība ilgtermiņā palielināsies, pieaugs arī viņu motivācija un uzlabosies darba rezultāti. Tas nozīmē, ka uzņēmumam nebūs tik bieži jāmeklē jauni kvalificēti un motivēti darbinieki. Arī ieinteresētās personas gūst labumu no ilgspējīgi pārvaldīta uzņēmuma. Piemēram, klientu vai piegādātāju novērtējums uzlabojas, ja tos uzņēmumā ilgāku laiku apkalpo viens un tas pats darbinieks.

Īstermiņa vadības stilam ir raksturīga vadītāja personīga iekļaušanās, darbinieku informēšana un uzraudzība īsos un regulāros laika intervālos, atbalstot viņus ar uzslavu, sniedzot kritiku vai atgriezenisko saiti, veicot kontroli vai apspriežot sasniegto mērķi. Pievēršoties tagadnei un vadot darbiniekus leļupvērsti, vadītājs neļauj darbiniekiem pašattīstīties. Salīdzinājumam – ilgspējīgs vadības stils ir vērst uz uzņēmuma iekšienē izveidotām struktūrām. Atšķirībā no īstermiņa vadības stila ilgspējīga vadītāja rīcībā ir vairāk netiešas vadības instrumentu – motivēta un neatkarīga darbinieku meklēšana un atlase, darbinieku iesaistīšana projektos un gaidāmo lēmumu pieņemšanā, tādu spēju attīstīšana kā vadības uzdevumu patstāvīga un atbildīga uzņemšanās. Ilgspējīgs vadības stils ir orientēts uz nākotni, un tā centrā ir nevis vadītājs, bet darbinieki.

Līdz ar ilgspējīga vadības stila ieviešanu vadītājam rodas jauni uzdevumi. Ilgspējīgs vadītājs drīzāk atbalsta, nevis kontrolē savus darbiniekus. Ir jāiegulda daudz laika, lai atrastu un iekļautu uzņēmumā jaunus darbiniekus un palielinātu viņu apmierinātību un lojalitāti. Mērķus vadītājs un darbinieki definē un sasniedz kopīgi. Ilgspējīgs vadītājs sniedz atbalstu lēmumu pieņemšanā un ir atbildīgs par nepieciešamo pamatnosacījumu radīšanu darbinieku patstāvīgam un efektīvam darbam.

Darbinieku neatkarība vadītājam rada jaunu brīvību, ko var izmantot citiem vadības uzdevumiem, piemēram, jaunu pārmaiņu ieviešanai uzņēmuma darbībā. Iekļaujot

netiešās vadības instrumentus, vadītājs var izstrādāt pasākumus vai rīcības ieteikumus, ar kuriem uzņēmumā varētu sekmēt struktūru un procesu ilgspēju un palielināt darbinieku apmierinātību, efektivitāti un lietderību ilgtermiņā. Ilgspējīgam vadītājam tas ļautu virzīt darbinieku rīcību vēlamajā virzienā bez tiešas ietekmes un kontroles.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Kādu ieguldījumu uzņēmuma ilgspējā es varu dot?
?	Vai es savu privāto dzīvi organizēju ilgspējīgi?
?	Vai es esmu pietiekami elastīgs, lai ilgtermiņā mainītu esošās uzņēmuma struktūras?
?	Vai es varu nodot savu pārlicību saviem darbiniekiem?
?	Vai es esmu gatavs atteikties no kontroles un dot darbiniekiem nepieciešamo brīvību?
?	Vai es ticu ilgspējīga vadības stila principiem? Vai es varu tos pārliecinoši integrēt uzņēmumā?
?	Vai es spēju pieņemt kritiku?
?	Vai es varu atteikties no kontroles?
?	Vai es pietiekami uzticos saviem darbiniekiem?
?	Vai ilgspējīga darbinieku pārvaldība ir daļa no mūsu uzņēmuma ilgspējas stratēģijas?
?	Uz kādiem principiem balstās ilgspējīga darbinieku vadība?
?	Vai un kā es darbiniekiem dodu iespēju apzināties un īstenot ilgspējas aspektus?
?	Kā es motivēju darbiniekus īstenot un nepārtraukti pilnveidot ilgspējas stratēģijas mērķus?
?	Vai es zinu, kā attīstīt korporatīvo kultūru, kas veicina ilgspējas aspektus?
?	Vai es atbalstu dažādību?
?	Vai es izprotu, kas ir iekļaušana?
?	Vai es iztuos pret visiem darbiniekiem vienlīdzīgi un taisnīgi?
?	Vai darbiniekiem ir iespējas piedalīties tālākizglītībā un attīstīties personīgi?
?	Vai ilgspēja ir stingri definēts vadības mērķis?
?	Vai mēs uzņēmumā izmantojam sinerģijas efektus?
?	Kā es uzņēmumā vadu īstermiņa vai neplānotas pārmaiņas?

Vadītājs ir paraugs, kas ar ilgtspējīgu vadības stilu rāda piemēru darbiniekiem. Ja attiecībā uz ilgtspējas apsvērumiem vadītājs ir nedrošs vai tos noliedz, darbinieki rīkosies līdzīgi un nenoteiktība komandā palielināsies. Vēl viens svarīgs ilgtspējīga vadības stila pamatelements ir darbinieku iesaistīšana vadības procesā. Darbiniekiem ir jādod lielāka rīcības brīvība, jo tā veicina savstarpēju uzticēšanos. Darbinieku patstāvību vadītājs veicina, izvirzot konkrētus mērķus, piemēram, uzņemties projektu vadību vai patstāvīgi veikt ikdienas uzdevumus. Šajā nolūkā ir lietderīgi analizēt darbinieku stiprās un vājās puses un, pamatojoties uz šo analīzi, noteikt viņu darbības jomas. Ir svarīgi būt līdzās darbiniekiem, īpaši pārmaiņu laikā. Visas problēmas ir iespējams risināt kopīgi. Ilgtspējīgs vadītājs nekad nav viens. Viņam ir spēcīga, motivēta un neatkarīga komanda. Vadības stila maiņa uz ilgtspējīgu vadību prasa laiku. Sekmīgai ilgtspējas integrēšanai esošajās uzņēmuma struktūrās un sistēmās ir vairāki svarīgi priekšnoteikumi: jānovērtē sākotnējā situācija un jānoskaidro, cik lielā mērā uzņēmums jau darbojas ilgtspējīgi un kurā no trim ilgtspējas pīlāriem (ekonomiskais, vides, sociālais) vēl ir nepieciešama noteikta rīcība.

Darba vietas organizācija un darba laiks arī ir būtiski darbinieku apmierinātības faktori, kuri jāapspriež kopā ar darbiniekiem un kuriem ir cieša saistība ar darba un privātās dzīves līdzsvaru. Papildus jāizvērtē, kādas ir darbinieku tālākizglītības iespējas un attīstības potenciāls, un jānosaka pasākumi darba drošības un veselības aizsardzības sistēmas veicināšanai. Papildus plašam apmācības un attīstības programmu klāstam būtisks faktors darbinieku noturēšanai ilgtermiņā var būt ilgtermiņa karjeras plānošana. Ja darbinieks precīzi zina, ko viņš uzņēmumā var sasniegt un kādā laika periodā tas var notikt, samazinās darbinieka neapmierinātības risks.

Uzņēmuma sociālās atbildības koncepcija, ko sauc arī par uzņēmējdarbības sociālo atbildību, ietver uzņēmuma atbildību par apkārtējo vidi. Šo atbildību tas uzņemas brīvprātīgi, un tajā ietilpst standarti un vadlīnijas, kas sekmē būtisku ilgtspējas aspektu integrēšanu ikdienas uzņēmējdarbībā. Uzņēmums ar sociālās atbildības koncepciju norāda, ka darbojas, gan ņemot vērā darbiniekus, gan praktizējot pārredzamas darbības. Resursu apsaimniekošana notiek saudzīgi un atbildīgi pret vidi. Šajā kontekstā svarīga ir arī klimata un vides aizsardzība.

leviešot ilgtspējīgu personāla vadību, ko sauc arī par ilgtspējīgu cilvēkresursu vadību, tās centrā ir darbinieks. Šādas vadības galvenais mērķis ir darbinieku prasmju un zināšanu attīstība darbavietā, kā arī rūpes par to, lai viņu labklājība vismaz saglabātos. Lai sasniegtu šo mērķi, pasākumi jāveic dažādās jomās.

- **Atbildības veicināšanas jomā** ir svarīgi darbiniekiem piedāvāt lielu brīvību lēmumu pieņemšanā un nodrošināt dažādību darbavietā, jo personīgā potenciāla attīstībai un pašnoteikšanās iespējām ir būtiska loma.
- **Darba tirgus spēju jomā** saskaņā ar līdzšinējo praksi darbinieks pats bija atbildīgs par savu veikspēju, kas viņam ir jānodrošina pēc iespējas ilgāku laiku un neatkarīgi no darba apjoma un laika, ko nepieciešams pavadīt darbavietā. Saskaņā ar ilgtspējīgu personāla politiku darbinieka darba tirgus spēju nodrošināšana ir arī darba devēja pienākums.
- **Darba un privātās dzīves līdzsvara jomā** visiem labi pazīstamais darba un privātās dzīves līdzsvara jēdziens ir svarīgs ilgtspējīgas cilvēkresursu vadības pīlārs. Šeit runa ir par līdzsvaru starp uzņēmuma prasībām un personīgajiem dzīves aspektiem, piemēram, ģimeni, hobijiem vai brīvprātīgo darbu. Šo līdzsvaru ir iespējams panākt, sadarbojoties ar darbiniekiem, lai atrastu abām pusēm pieņemamu risinājumu.

Ilgospējas stratēģija

Tas, ka informācijas atklāšanas pamatprasība attiecas uz stratēģiju, nav pārsteigums, jo līdzīgi kā citās jomās stratēģija nodrošina galvenās vadlīnijas uzņēmuma ikdienas darbības īstenošanai. Ja jums nav precīzi formulētas ilgtspējas stratēģijas, var izrādīties, ka arī rīcība ir haotiska un nesistematizēta vai tās nav.

Uzņēmums ir organizatoriski saimnieciska vienība ar noteiktām funkcijām, uzdevumiem un procesu kopumu noteiktu mērķu sasniegšanai. Lai nodrošinātu mērķu un rīcības līdzsvaru attiecībā uz ilgtspējas aspektiem, to izzināšanu, skaidrošanu un stratēģijas saskaņošanu, ir ieteicams iesaistīt pēc iespējas lielāku darbinieku skaitu. Tādā veidā var panākt dažādu interešu un vajadzību ievērošanu un iekļaušanu. Pirms ilgtspējas stratēģijas izstrādes ir jāpārliecinās, ka visi darbinieki zina korporatīvās stratēģijas mērķus un katrs saprot savu lomu kopīgi nosprausto mērķu sasniegšanā.

Katrs uzņēmums ir unikāls un savā darbībā individuāls. Katram ir savs darba ritms un temps. Ilgtspējas jomas prasības ir jaunas un daudziem no mums – nesaprotamas. Lai padziļinātu izpratni par tām un atrastu personīgos saskarsmes punktus, ir daudz jālasa un jāizglītojas. Ļoti ieteicama ir ne tikai zināšanu uzkrāšana, bet arī dalīšanās ar tām. Gadu no gada parādās jauna informācija, kas skaidro un padziļināti skata iepriekš publicēto. Ja jūs vēl neesat gatavi izstrādāt ilgtspējas stratēģiju, tad atklājiet šo faktu savā tīmekļvietnē, piemēram, norādiet: *"Pašlaik ilgtspējas aspekti vēl nav daļa no mūsu kopējās korporatīvās stratēģijas vai īstenotās darbības."*

Ilgspējas stratēģija ietver atbildību, ko jūs uzņematies, lai īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā rūpētos par sava biznesa modeļa noturību. Šī noturība ir atkarīga no tā, cik profesionāla ir jūsu pieeja pārvaldībai. Tas nozīmē, ka, integrējot ilgtspējas aspektus savā darbībā, būtu jāpārvērtē izvēlētais biznesa modelis, lai noskaidrotu, vai esošās funkcijas ir pietiekamas, lai īstenotu plānotos pasākumus, un identificētu, vai ir nepieciešamas jaunas funkcijas ar mērķi izveidot un uzturēt jaunus procesus saistībā ar ilgtspējas aspektu iekļaušanu,

vērtēšanu, kontroli un uzraudzību. Papildus ieteicams veikt ilgtspējas aspektu ietekmes uz biznesa modeli un to nozīmes vērtējumu un iepazīties ar informāciju par pastāvošajiem standartiem, kurus varētu izmantot, lai formulētu stratēģiskos mērķus. Ne mazāk svarīga ir arī atgriezeniskā saite no ieinteresētajām personām, kuru vajadzības ir jāiekļauj stratēģijā un kuras vēlēsies uzzināt par jūsu uzņēmuma sasniegto ilgtspējas jomā.

Stratēģiskās nostādnes parasti ietver stratēģiskos, t. i., ilgtermiņa, mērķus par resursiem, klientiem, darbiniekiem un konkurentiem un paziņojumus par to, kā šie mērķi tiks sasniegti. Jāatceras, ka stratēģiskajā dokumentā formulētajiem attieksmes un rīcības principiem vienmēr jābūt saskaņotiem ar faktisko uzņēmuma darbību, lai tā radītu pienasumu ilgtspējas mērķu sasniegšanas kontekstā. Lai izstrādātu ilgtspējas stratēģiju un ar to labāk izpildītu informācijas atklāšanas prasības, jūs varat izmantot pašvērtējuma jautājumus.

Stratēģiskā virziena noteikšana

Efektivitātes nodrošināšanai ir svarīgi, lai uzņēmuma ilgtspējas stratēģija būtu saistīta ar kopējo korporatīvo uzņēmējdarbības stratēģiju. Uzņēmumam ir jānoskaidro, kā ilgtspējas mērķi veicina tā stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu un kā sociālie un vides faktori ilgtermiņā ietekmē uzņēmuma uzņēmējdarbības mērķus. Lai gūtu priekšrocības no šā procesa, uzņēmumam jāvērtē, kā labāk izmantot jaunās prasības, analizējot darbības veidus ar mērķi paplašināt veikspēju un ieviešot jaunas vadības struktūras, metodes, vadītāju lomas un procesus.

Ilgspējas apsvērumu integrēšana visās uzņēmējdarbības funkcijās

Ilgspējas apsvērumi būtu jāintegrē visās uzņēmējdarbības funkcijās un lēmumu pieņemšanas procesos, lai ilgtspēja tiktu ņemta vērā arī tādos aspektos kā pētniecības darbs un attīstība, produktu un procesu izstrāde, plānošana, finanses, grāmatvedība, mārketinga, komunikācija un cilvēkresursi.

Jaunu ilgtspējas izaicinājumu identificēšana un reakcija uz tiem

Ieteicamā pieeja ir izstrādāt rīcības plānu, nevis reaģēt, saskaroties ar izaicinājumu. Jo vairāk jaunu ilgtspējas izaicinājumu (piemēram, jaunas citas valsts prasības, vietējā ražojuma vai materiāla aizliegums, būtiski palielināts pieprasījums pēc kāda pakalpojuma vai preces, resursu nepietiekamība, kas prasīs pārdomāt uzņēmējdarbības modeli) uzņēmums ir paredzējis, jo labāk tas būs sagatavojies reaģēt un pārvērst izaicinājumus par uzņēmējdarbības iespējām un paplašināt savu uzņēmējdarbību vai vismaz būs stratēģiski gatavāks nekā konkurenti. Uzņēmums var sekot līdzi jaunām vides problēmām valsts vai pilsētas līmenī, iesaistoties nozares asociācijās vai sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām un citām ieinteresēto personu grupām. Dažiem uzņēmumiem ir iekšējas darba grupas vai citi mehānismi, kas papildina vai apstiprina no ārējiem avotiem saņemto informāciju par jaunām problēmām, kas var ietekmēt uzņēmumu. Informētība par jaunām problēmām var uzlabot uzņēmuma spēju plānot un mazināt uzņēmējdarbības traucējumus.

Ilgtspējas plānošana ilgtermiņā

Lai gan ilgtspēja tiek uzskatīta par nepārtrauktu procesu bez galapunkta, tas tomēr ir uzņēmuma rīcības virziens. Tāpēc uzņēmumam ir svarīgi noteikt "patiesos polus", kas nosaka tā stratēģiju, veicot īstermiņa korekcijas. Tāpat ir lietderīgi, ka uzņēmums spēj noteikt, kuros aspektos un kā tas var pāriet no pašreizējiem apstākļiem uz nākotnes situāciju. Šajā ceļā būs jāpārvar traucējumi, kas var paātrināt vai pārtraukt uzņēmuma virzību uz priekšu, kā arī būs jāmeklē kompromisi, par kuriem būs jāizšķiras, pamatojoties uz īstermiņa rezultātiem. Piemēram, uzņēmuma un tā konkurentu inovācijas, tehnoloģijas, informācija, patērētāju attieksme un noteikumi ietekmēs uzņēmuma pieeju ilgtspējai. Tāpēc ir svarīgi pielāgot savu ilgtspējas stratēģiju, mainoties šiem faktoriem. Jo labāk uzņēmums var plānot traucējošus notikumus vai tos apiet, jo lielākas būs tā iespējas pielāgoties.

Plānojot dažādus scenārijus, uzņēmums var uzdot jautājumus par to iestāšanās ietekmi, lai domātu stratēģiskāk ilgtermiņā, pārsniedzot uzņēmuma piecu gadu mērķus. Scenāriji nav prognozes, paredzējumi vai vēlmes – tie drīzāk ir saskaņoti un ticami alternatīvi nākotnes modeļi. Tos izstrādā, lai palīdzētu apšaubīt savus pieņēmumus, izveidot stratēģijas un pārbaudīt plānus. Scenāriju plānošanā uzņēmuma lēmumu pieņēmēji izskata vairākus iespējamus nākotnes

scenārijus un modelē, kas varētu notikt, kā uzņēmums reaģēs un kā tas varētu reaģēt. Šis plānošanas mērķis ir labāk sagatavot uzņēmumu situācijai, kad notiek kāds maz ticams vai neparedzēts notikums.

Ilgtspējas rādītāju izstrāde

Lai izvirzītu ilgtspējas mērķus, uzņēmumam ir svarīgi noteikt un izmērīt savu sākotnējo veikumu vides jomā. Uzņēmumam būtu jāvēl un jāapkopo dati par sevi un rādītāji no savām iekārtām vai skaitītājiem, lai sekotu līdzi mērķu sasniegšanas progresam. Uzņēmumam ir lietderīgi noteikt mērījumus, kas atbilst citu uzņēmumu izmantotajiem mērījumiem, lai varētu salīdzināt sevi ar citiem uzņēmumiem. Ir virkne rīku, ko uzņēmums var izmantot, lai izmērītu savu ietekmi uz vidi, novērtētu, kam jāpievērš prioritāra vērība, un noteiktu, vai tas samazina šo ietekmi.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Vai FK stratēģijā norāda savu lomu un funkcijas kopējā vērtību ķēdē?
?	Vai FK ir atklājis ilgtspējas aspektu nozīmi savā vērtības radīšanas procesā un identificējis tos vērtību ķēdes posmus, kuros ilgtspējas kritēriju integrēšana ir īpaši svarīga?
?	Vai FK ir noteicis darbības jomas, kurās būtu īstenojami ilgtspējas pasākumi?
?	Vai FK ir skaidrojis, kādus konkrētus pasākumus tas veic/veiks, lai darbotos saskaņā ar būtiskiem un atzītiem nozares, valsts un/vai starptautiskiem standartiem, un norādījis tos?
?	Vai FK ir atklājis, kuri uzņēmējdarbības aspekti būtiski ietekmē ilgtspējas faktorus un kāda ir šo faktoru ietekme uz FK uzņēmējdarbību?
?	Vai FK ir analizējis pozitīvo un negatīvo ilgtspējas faktoru ietekmi un secinājumos norādījis, kā tie tiek/tiks ņemti vērā un iekļauti uzņēmuma procesos?
?	Vai FK ir noteicis kvalitatīvus un/vai kvantitatīvus ar ilgtspējas jomu saistītus mērķus, kurus tas apņemas sasniegt?
?	Vai FK, nosakot mērķus, ir piešķīris kādam/kādiem no tiem augstu prioritāti un skaidro, kāpēc?
?	Vai FK ir apņēmis sagatavot un publicēt ikgadēju ilgtspējīgas attīstības ziņojumu, pamatojoties uz tā ilgtspējas stratēģiju?

Procesi un noteikumi

No stratēģijas formulējuma ir atkarīga arī uzņēmuma operatīvās darbības īstenošana. Tas pats attiecināms uz darbībām, kas tiek īstenotas ilgtspējas jomā. Arī šajā aspektā uzdevumu un atbildības organizēšana notiek tā, lai sasniegtu uzņēmuma ilgtspējas mērķus. Procesu vadība jeb jautājumi "*kas, ko, ar ko, kad un ar kādu rezultātu dara*" sākotnēji šķietami ierobežo uzņēmuma brīvo rīcību, bet tas nenozīmē, ka uzņēmuma procesi ir jāsertificē saskaņā ar ISO standartiem. Runa ir par to, lai ikdienā veicamās darbības būtu lietderīgi savienotas, skaidras un secīgas. Starp stratēģiju un procesiem pastāv noteikta sakarība: procesi attēlo ne tikai ikdienas rutīnas darbus, tiem piemīt arī vērtības radīšanas efekts. Skaidri definēti un saistoši formulēti procesi paaugstina darbību pārredzamību un darbinieku iesaisti.

Procesu standartizēšana ir svarīga ne tikai uzņēmējdarbības mērķu sasniegšanai, bet arī resursu patēriņa samazināšanai, kas ir viens no ilgtspējīgas vadības uzdevumiem.

Būtiskuma novērtēšana

Ilgtpējīgas attīstības pamatprincipam ir augsti mērķi: ar atbilstošu rīcību privātā, uzņēmuma, valsts un globālā līmenī dot nozīmīgu ieguldījumu, lai nodrošinātu cilvēcei labvēlīgus nākotnes apstākļus. Globālais izaicinājums un tā sarežģītības pakāpe nereti rada apjukumu un jaunus jautājumus, kā, piemēram: *Cik liela ir vai var būt mana ietekme uz ilgtspēju? Kā es ietekmēju ekonomiku, vidi un sociālo struktūru? Kādas ārējās ietekmes iespaido manas rīcības iespējas?*

No vienas puses, ikviens uzņēmums daudzus aspektos ietekmē vidi un sabiedrību. No otras puses, uzņēmumu darbību ietekmē daudzi vides un sociālās ilgtspējas jautājumi. Ja mēs censtos visus šos aspektus un to nozīmi analizēt uzņēmējdarbības prakses kontekstā, diez vai būtu iespējams panākt stratēģiski izmantojamu rezultātu. Lai tomēr sasniegtu vēlamu rezultātu, ir nepieciešama šo aspektu grupēšana un svarīgāko atlase dažādos vērtības radīšanas posmos. Tas ļauj noskaidrot ilgtspējas aspektus, kuriem ir ietekme uz FK darbību un kurus FK ietekmē ar savu darbību, un kuri jēgpilni varētu tikt iekļauti FK stratēģiskās vadības procesā.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Kā FK operatīvajā līmenī īsteno ilgtspējas stratēģiju?
?	Kurās darbības jomās tas īsteno ilgtspējas pasākumus?
?	Vai FK ir skaidrojis, kādus konkrētus pasākumus tas veic/veiks, lai darbotos saskaņā ar atzītiem nozares, valsts un/vai starptautiskiem standartiem, un norādījis uz tiem?
?	Kā FK veic ilgtspējas stratēģijas mērķu un pasākumu iekšējo kontroli?
?	Vai FK ir pārdomājis metodes, ar kādām uzraudzīs to sasniegšanas pakāpi, un noteicis atbildīgos?
?	Vai un kādus procesus FK ir ieviesis ilgtspējas jomā (informācijas atklāšana, risku pārvaldība, korporatīvā vadība, produktu informācija utt.)?

Pastāv divas pieejas, kuru piemērošana ir ļoti lietderīga ilgtspējas stratēģijas izstrādes procesā. Šīs pašas pieejas var piemērot arī ilgtspējas risku būtiskuma vērtēšanai. Viena perspektīva ir "no ārienes uz iekšieni" (*outsidein*), kas apskata, cik svarīgi ir ārējie ietekmes faktori (vispārējās tendences, uzņēmuma vieta un loma tirgū, valsts ilgtspējas politika, pieaugošs regulējošo prasību apjoms utt.) un pats galvenais – visu definēto ieinteresēto personu vajadzības uzņēmuma darbības kontekstā. Otra perspektīva "no iekšienes uz ārieni" (*inside-out*) ir paša FK redzējums par apkārtējo pasauli. Atkarībā no uzņēmuma lieluma, izveidotā pārdošanas tīkla, partnerībām un paša uzņēmuma ieviestajiem ilgtspējas standartiem tiek noteikta ietekme uz ekonomiku, vidi un sabiedrību. **Tie uzņēmumi, kas vēl nav noteikuši ietekmi no abām perspektīvām, savā tīmekļvietnē atklāj savu nodomu to darīt, savukārt tie, kas šādu analīzi jau ir veikuši, publicē tās rezultātus.**

Datu vākšana joprojām ir izaicinājums, turklāt tas ir dārgi, kaut arī vides un sociālā aprites cikla analīze kļūst aizvien izplatītāka. Tomēr eksistē paņēmieni, kas nemaksā tik dārgi un ir īstenojami arī jau esošajās partnerībās. Viens

no veidiem, kā iegūt objektīvus novērtējumus, ir attiecīgo ilgtspējas aspektu ekspertu (piemēram, pašvaldību un enerģētikas nozares zinātnieku) intervēšana. Šāda informācijas ievākšanas veida priekšrocība ir informācijas augstāka ticamība, jo FK parādās iespēja pierādīt, ka ievērotie pasākumi tiešām tiek veikti vides un sabiedrības labā. Zināšanu iegūšana un izpratne par savu ietekmi kļūst pamatota, bet stratēģiskais pamats un rezultāti kļūst mazāk atkarīgi no īstermiņa tendencēm un tādējādi parāda skaidru uzņēmuma stratēģisko nostāju. Dialogs ar ieinteresētajām personām var sākt procesu, kurā pakāpeniski tiek iesaistīti arī jomas eksperti. Intervijās gūtās atziņas var izmantot, lai izstrādātu savam uzņēmumam piemērotus risinājumus. Lai novērtētu būtiskumu, FK var izmantot turpmāk norādītos kontroljautājumus.

Vispirms var izveidot izvērstu sarakstu, kurā ietverti visi ilgtspējas aspekti jeb temati, kas šķiet būtiski. Izvērsto sarakstu var samazināt līdz šajam sarakstam ar maksimāli 25 aspektiem. Saraksta saīsināšanu var veikt, izmantojot [MECE principus](#), lai aspekti nepārklātos un būtu līdzvērtīgi.

Jautājumi pašpārbaudei

?	Kā FK uzņēmējdarbība ietekmē ilgtspējas aspektus?
?	Vai ir kādas atsevišķas darbības, kuru ietekme ir būtiska?
?	Kāda ir ilgtspējas aspektu ietekme uz FK darbību?
?	Vai un kā ilgtspējas mērķi ir sakārtoti būtiskuma pieauguma secībā?
?	Vai FK ir atklājis, kuri uzņēmējdarbības aspekti būtiski ietekmē ilgtspējas faktorus un kāda ir šo faktoru ietekme uz FK uzņēmējdarbību?

Dažādiem datu vākšanas paņēmieniem ir dažādas priekšrocības un trūkumi, un katrs no tiem ir piemērots konkrētā situācijā. Veicot novērtēšanu perspektīvā "no ārienes uz iekšieni", jāiekļauj visas attiecīgās ieinteresēto personu grupas visā vērtību ķēdē, tās definējot iepriekš. Veicot novērtējumu "no iekšienes uz ārieni", jāuzmanās, lai rezultāti būtu jēgpilni un nebalstītos tikai uz individuāliem viedokļiem. Pastāv dažādi veidi, kā vākt datus:

darbsemināri: tajos ir iespējams piesaistīt visu ieinteresēto personu grupu pārstāvjus un ekspertus. Atkarībā no formāta abu iepriekš minēto pušu sniegtie dati var būt pieejami jau uzreiz pēc semināra;

- **aptaujas:** tiešsaistes vai klātienē formātā. Tās ļauj iegūt ievērojami lielāku atbilžu skaitu un tādējādi palielina rezultātu uzticamību. Ieinteresēto personu aptauju rezultātus var analizēt arī atbilstoši atsevišķām ieinteresēto personu grupām, kas uzlabo stratēģisko pozicionēšanos;
- **intervijas ar ekspertiem:** piemērotas novērtēšanai perspektīvā "no iekšienes uz ārieni" un bieži vien sniedz visnozīmīgāko vērtējumu, īpaši attiecībā uz sociālajiem aspektiem. Vērtīgi ir tas, ka dialogā var uzdot detalizētus jautājumus un no ilggadējiem partneriem nereti uzzināt jaunu informāciju.

Datu analīze var sniegt objektīvus iekšējos atzinumus, īpaši par vides aspektiem. Dati par atsevišķiem aspektiem ļauj apstiprināt ekspertu vērtējumus.

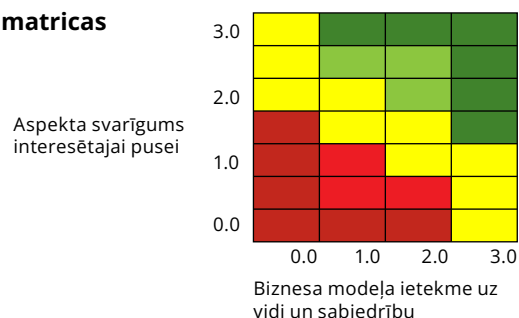
Datu novērtēšanu var veikt:

- atsevišķi, novērtējot katru ilgtspējas aspektu un tā nozīmi uzņēmuma atbildīgas rīcības kontekstā;
- visus aspektus savstarpēji salīdzinot, veidojot hierarhiju, piešķirot punktus un izvēloties piecus svarīgākos.

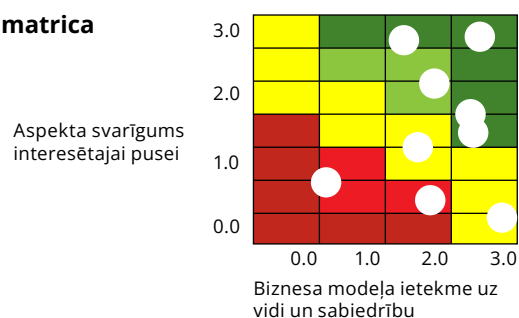
Rezultātu grafisks attēlojums palīdzēs FK identificēt un novērtēt būtiskākās ietekmes.

Parasti novērtēšanas rezultātus fiksē būtiskuma matricā (skat. attēlu). Šajā pieejā perspektīvas "no iekšienes uz ārieni" un "no ārienes uz iekšieni" dati veido asis. Ilgtspējas aspektu izklīde matricā ļauj novērtēt, kuri aspekti ir uzskatāmi par būtiskiem. Parasti ir izmantojama kvadrantu iedalījuma metode, kur augšējie (zaļie) kvadranti ir "būtiskākie".

Būtiskuma matricas kvadranti

Būtiskuma matrica

Izvērtējot rezultātus, ieteicams atsevišķu iekšējo iesaistīto pušu (piemēram, vadības) novērtējumus iekļaut ar lielāku svaru nekā ārējo pārstāvju, piemēram, uzņēmuma sadarbības partneru, novērtējumi. "Pareizo" svaru katram uzņēmumam nosaka individuāli; svarīga ir visu izvērtēšanas soļu saskaņotība un pārredzamība. Jāatceras, ka būtiskuma analīzes rezultāti nav statistiski. Uzņēmējdarbība vai apkārtējā vide gadu no gada var mainīties. Noteiktas tēmas, piemēram, nozaru specifiskā klimatneitralitāte, var kļūt arvien svarīgākas. Tāpēc ir ļoti ieteicams rezultātus katru gadu aktualizēt. Ja atjauninātie rezultāti būtiski atšķiras, būtu jāveic jauna būtiskuma analīze.